

22 718**OVSE-Assemblée****Nr. 10****VERSLAG VAN DE ZITTING 2001**

Vastgesteld 20 augustus 2001

Van 5 tot en met 10 juli 2001 heeft de OVSE-Assemblée haar jaarlijkse zitting gehouden in het gebouw van de Assemblée Nationale in Parijs. Aan de zitting is deelgenomen door delegaties uit de parlementen van 52 lidstaten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en door waarnemers uit Algerije, Belarus, Israël, Jordanië, Marokko, Tunesië, het Europees Parlement, en enkele andere interparlementaire assembleën.

De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond voor zoveel de Eerste Kamer betreft uit de leden Lycklama à Nijeholt (PvdA, voorzitter van de delegatie), Baarda (CDA) en Rosenthal (VVD), en voor zoveel de Tweede Kamer betreft uit de leden Albayrak, Koenders (beiden PvdA), Van den Doel, Meijer (beiden VVD) en De Haan (CDA).

De zitting had het volgende verloop:

- Donderdag 5 juli: Vergadering van een commissie voor de geloofs-brieven inzake Belarus en voorbereidende vergadering van de griffiers van de delegaties.
- Vrijdag 6 juli: Vergadering van het standing committee, plenaire vergadering en vergadering van de vrouwelijke leden van de assemblee.
- Zaterdag 7 juli: 's Ochtends vergaderingen van de drie commissies van de assemblee. 's Middags hebben de Franse gastheren een excursie aangeboden.
- Zondag 8 juli: Voortzetting van de vergaderingen van de drie commissies. 's Avonds heeft de Nederlandse ambassadeur in Parijs, de heer Kröner, de delegatie ontvangen.
- Maandag 9 juli: 's Ochtends afronding van de vergaderingen van de drie commissies; 's middags plenaire vergadering.
- Dinsdag 10 juli: Afsluitende plenaire vergadering.

Uit Belarus hadden zich twee delegaties voor de zitting aangemeld; een uit de in 1995 gekozen 13de Opperste Sovjet en een uit de in het afgelopen najaar gekozen Nationale Assemblee. Aan een daartoe ingestelde commissie voor de geloofsbrieven van vijf leden, waaronder mevrouw Lycklama à Nijeholt, is gevraagd aan het standing committee een advies over de toelating van een van de twee delegaties uit te brengen. Van de 13de Opperste Sovjet heeft deze commissie geconstateerd dat de zittingstermijn in januari jl. is verlopen. Inzake de Nationale Assemblee heeft de commissie er op gewezen dat de vorig najaar gehouden verkiezingen volgens waarnemers op geen enkele wijze aan internationale standaarden, waaronder die van de OVSE, voldeden. De commissie heeft geconcludeerd dat geen van beide delegaties kon worden toegelaten en heeft geadviseerd de zetel van Belarus leeg te laten. Het standing committee diende dit advies met consensus minus één te aanvaarden. Dat is niet gehaald doordat Moldova, Rusland en Tadjikistan tegen stemden. Dat veranderde het uiteindelijke resultaat niet; de zetel van Belarus bleef leeg.

Thema van de zitting en van de algemene rapporten van de commissies was *European Security and Conflict Prevention: Challenges to the OSCE in the 21st Century*. Daarnaast waren aan het standing committee dertien *supplementary items* voorgelegd. Dit committee is op grond van het reglement van de assemblee bevoegd te beslissen over het toevoegen van onderwerpen aan de agenda. Hieronder zijn deze onderwerpen vermeld met de wijze van behandeling (bespreking in een commissie dan wel plenair) waartoe het standing committee heeft besloten.

- Strengthening Transparency and Accountability in the OSCE: plenair.
- De situatie in Oekraïne: 1ste commissie.
- Moldova: 1ste commissie.
- Combating corruption and international crime in the OSCE Region: 2de commissie.
- Freedom of the media: 3de commissie.
- Developments in the North Caucasus: 1ste commissie.
- Zuidoost-Europa: 2de commissie.
- Prevention of torture, abuse, extortion or other unlawful acts: 3de commissie.
- Supporting the activity of the Southeastern Europe Co-operation Initiative regional center for combating trans-border crime: 3de commissie.

Voorts waren inzake de afschaffing van de doodstraf en het bestrijden van mensenhandel elk twee *supplementary items* voorgelegd. Het standing committee heeft in beide gevallen de indieners verzocht tot een compromis-tekst te komen, die vervolgens aan de 3e commissie zou worden voorgelegd. Aldus is geschied.

De penningmeester, de heer Graham (Canada), heeft het committee een verslag over het afgelopen jaar en de ontwerp-begroting voor het volgend jaar voorgelegd. Het committee heeft met het beleid van de penningmeester ingestemd en de ontwerp-begroting vastgesteld.

De mandaten van de vier bestaande ad hoc commissies (voorheen als democracy teams aangeduid) inzake Kosovo, Moldova, het stabiliteitspact, en Belarus, die vorig jaar zijn ingesteld, zijn vernieuwd. Voorts heeft het standing committee ingestemd met de instelling van een ad hoc commissie inzake transparantie en verantwoordelijkheid (accountability) van de OVSE.

De vergadering is geopend door de voorzitter van de assemblee, de heer **Severin** (Roemenië). Hij heeft onder meer opgemerkt dat de OVSE wordt geconfronteerd met een democratisch tekort, dat wil zeggen dat bij procedures en beslissingen het aan transparantie en verantwoordelijkheid (accountability) ontbreekt. Er lijkt voorts door de hoofdsteden van de lidstaten weinig richting gegeven te worden; spreker had de indruk dat veel lidstaten zich inmiddels afvragen welke voordelen het lidmaatschap van de OVSE met zich meebrengt. Op die vraag moet een antwoord komen. Een situatie als bij de ministerraad van de OVSE in Wenen in december 2000, toen om onduidelijke redenen geen einddocument is vastgesteld, ondermijnt de geloofwaardigheid van de OVSE. De rol van de OVSE moet opnieuw worden bekeken, zei de heer Severin.

Overigens nemen de activiteiten van de OVSE toe, hetgeen gepaard gaat met een substantiële uitbreiding van de bureaucratie en een forse verhoging van de begroting. Die groei van de begroting gaat niet gelijk op met een toename van de effectiviteit, zoals de ontwikkelingen in Kosovo in 1999 en in Macedonië dezer dagen laten zien. Er is van parlementaire zijde meer toezicht op de begroting nodig. De heer Severin heeft de accountants van de assemblee om commentaar op het financiële jaarverslag van de OVSE gevraagd. Die hebben op onregelmatigheden in de jaren 1999 en 2000 gewezen. Spreker heeft daarover de leden van het «Permanent Bureau» geïnformeerd en er jegens de fungerend voorzitter van de ministerraad en Secretaris-Generaal Kubis zijn verontrusting over uitgesproken. De heer Severin zei de instelling te verwachten van een «wisemen group», die moet adviseren over de politieke en institutionele opzet van de OVSE.

Ook merkte spreker op dat de assemblee nu een mate van rijpheid en betrokkenheid heeft bereikt die een grotere mate van vastheid en regelmaat van haar secretariaat vraagt. Er zijn nu heldere, functionele structuren, een strikte werkverdeling en delegatie van verantwoordelijkheden nodig. Veel daarvan is echter niet mogelijk zolang het secretariaat klein is en het over een gering budget beschikt. Een meer evenwichtige verhouding tussen de uitgaven voor de OVSE en die voor de OVSE-assemblee is nodig. Een kleine vergroting van het secretariaat kan ertoe leiden dat het als een goed gestructureerde en professionele groep gaat werken, aldus de heer Severin.

De vergadering is toegesproken door de voorzitter van de Franse Assemblee Nationale, de heer Forni, en de minister van buitenlandse zaken van Frankrijk, de heer Védrine.

Vervolgens voerde de fungerend voorzitter van de OVSE-ministerraad, de Roemeense minister van buitenlandse zaken, **Geoana**, het woord. Hij merkte op dat dit de tiende zitting van de parlementaire assemblee van de OVSE is en dat het aangezicht van Europa in de afgelopen tien jaar zeer is veranderd. Tegenstanders van gisteren zijn vrienden en partners geworden. Van forum van verbitterde confrontatie is de OVSE geworden tot een forum van dialoog, met de wil en het vermogen gezamenlijk problemen te onderzoeken en oplossingen te vinden. Nu de EU en de NAVO worden uitgebreid en aan de veranderde omstandigheden aangepast, is Europa een nieuwe tijd binnengetrepen. Een nieuw strategisch evenwicht ontstaat. Maar daarmee is Europa nog niet echt verenigd. Er bestaan nog steeds waterscheidingen in Europa, niet alleen tussen oost en west maar ook tussen noord en zuid. Die duiden niet alleen op een geo-politieke verdeling, maar ook op sociale en economische

ongelijkheden en culturele en religieuze verschillen. Als daar niets aan wordt gedaan kunnen deze factoren bijdragen tot instabiliteit.

De evolutie en uitbreiding van EU en NAVO zijn het duidelijkste bewijs van de nieuwe geest van partnerschap en samenwerking in Europa. De vraag kan worden gesteld wat de plaats van de OVSE in die nieuwe situatie is. Minister Geoana meende dat de OVSE kan functioneren als alomvattende parapluie, als forum waarin lidstaten aangelegenheden kunnen opbrengen waarover ze zich zorgen maken. Alleen de OVSE is qua lidmaatschap en geografie alomvattend en alleen de OVSE kent een flexibele wijze van samenwerking.

Toch is er ook onvrede over de OVSE. Haar structuren zouden zich niet voldoende ontwikkelen, en ze zou daarom niet in staat zijn nieuwe uitdagingen effectief aan te pakken. Er is zeker ruimte om meer aan veiligheid en economie enerzijds en milieubeheer anderzijds te doen, zei minister Geoana. De economische tegenstelling wordt verscherpt door de dreiging van armoede en sociale uitsluiting, georganiseerde misdaad, en extremisme. De OVSE kan het bewustzijn van dreigingen en behoeften vergroten; zij kan als katalysator fungeren voor interactie tussen regionale en internationale mechanismes; en stem geven aan staten die daar behoefte aan hebben. Nieuwe uitdagingen zouden op een meer geloofwaardige wijze moeten worden aangepakt. De OVSE kan meer doen aan *good governance* en transparantie, ze kan haar nieuwe vaardigheden verder ontwikkelen, zoals het trainen van politie en het inzamelen van wapens; ze kan haar activiteiten inzake *democracy building* en ontwikkeling van een *civil society* versterken, de inter-etnische dialoog bevorderen en discriminatie en intolerantie bestrijden. Maar de OVSE kan en mag zich niet in een vacuüm ontwikkelen. Ze moet dat doen op een wijze die effectief voortbouwt op de uniciteit van de OVSE en die een positieve invloed heeft op de gewone burger. En alle organisaties waarvan het doel is veiligheid te vergroten en conflicten te voorkomen zouden nog actiever moeten samenwerken.

Minister Geoana is vervolgens ingegaan op de situatie in Zuidoost Europa, het stabiliteitspact, Oost-Europa, Moldovia, Georgië, Tsjetsjenië en Centraal-Azië. Hij heeft aansluitend vragen beantwoord.

De Secretaris-generaal, de heer Kubis, de OVSE Hoge Commissaris voor de Nationale Minderheden, de heer Ekeus, de directeur van het Office for Democratic Institutions and Human Rights, de heer Stoudmann, de actie-coördinator van economische en milieu-activiteiten van de OVSE, de heer Baltas, en de vertegenwoordiger inzake vrijheid voor de media, de heer Duve, hebben verslag gedaan van hun activiteiten en vervolgens vragen beantwoord.

De vergadering is toegesproken door vertegenwoordigers van andere parlementaire assembleën die aan de zitting hebben deelgenomen.

De assemblee kent jaarlijks een prijs voor journalistiek en democratie toe aan journalisten die de beginselen van de OVSE op het gebied van mensenrechten en democratie bevorderen. Dit jaar is deze prijs postuum toegekend aan twee journalisten: José Lopéz de Lacalle, die in mei 2000 door de ETA is vermoord, en Georgiy Gongadze, die onder nooit opgehelderde omstandigheden in september 2000 in Oekraïne is verdwenen.

De donoren van de prijs zijn Bertelsmann AG (Duitsland), Bonnier (Zweden), Southam Inc (Canada), Schibsted ASA (Noorwegen) en de George and Thelma Paraskevaidis Foundation (Cyprus).

Commissies

In de drie Commissies zijn de volgende onderwerpen en ontwerp-resoluties besproken:

1ste Commissie (Commissie voor politieke zaken en veiligheid):

- Algemeen rapport*; rapporteur Bársony (Hongarije).
- De situatie in Oekraïne; indiener Graham (Canada).
- Moldova; indiener Kiljunen (Finland).
- Developments in the North Caucasus; indiener Cardin (VS).

De commissie heeft de heer **Van den Doel** tot rapporteur gekozen.

2de Commissie (Commissie voor economische aangelegenheden, wetenschap, technologie en milieu):

- Algemeen rapport*; rapporteur Haering (Zwitserland).
- Combating corruption and international crime in the OSCE Region; indiener Campbell (VS).
- Zuidoost-Europa; indiener Voinovich (VS).

3de Commissie (Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten):

- Algemeen rapport*; rapporteur Mizulina (Rusland).
- Freedom of the media; indiener Hoyer (VS).
- Prevention of torture, abuse, extortion or other unlawful acts; indiener Smith (VS).
- Combating trafficking in human beings; Smith (VS) en Voisin (Frankrijk).
- Abolition of the death penalty; Battelli (Slovenië) en Voisin (Frankrijk).
- Supporting the activity of the Southeastern Europe Co-operation Initiative regional center for combating trans-border crime; indiener Dumitrescu (Roemenië).

Vergadering van vrouwelijke leden van de assemblee

De dames Lignières-Cassou, Süssmuth en Zimmermann hebben gesproken over respectievelijk de rol van vrouwen in de politiek in Frankrijk, vrouwen in de politiek in Kosovo, en het bevorderen van vrouwen in de politiek in het algemeen.

De vergadering heeft het rapport over de «Gender balance in OSCE Institutions» besproken en mevrouw Attinger, adviser on gender issues van het hoofdkwartier van de OVSE in Wenen, heeft het van een toelichting voorzien.

De vergadering heeft uitgesproken dat één van de vice-voorzitters van de assemblee in het bijzonder met genderbeleid zou moeten worden belast en dat een medewerker van het secretariaat van de assemblee hem of haar bij deze werkzaamheden zou moeten ondersteunen.

Plenaire vergaderingen maandag en dinsdag

De penningmeester, de heer Graham (Canada) heeft verslag gedaan over het afgelopen jaar en de begroting voor het volgend jaar toegelicht. Hij heeft zijn erkentelijkheid uitgesproken jegens het Deense parlement en de Nederlandse regering; het Deense parlement bekostigt de behuizing van het secretariaat van de assemblee in Kopenhagen en de Nederlandse regering de press officer van de assemblee. De heer Graham zei aan het einde van deze zitting als penningmeester terug te treden om een functie te kunnen aanvaarden bij de Organisatie van Amerikaanse Staten.

In het algemene debat heeft mevrouw **Lycklama a Nijeholt** erop gewezen dat de OVSE zich de afgelopen tien jaar sterk heeft ontwikkeld. De organisatie speelt een steeds belangrijkere rol bij het voorkomen van conflicten; zij heeft aanzien en invloed verworven door onder andere het werk van de Hoge Commissaris voor de Nationale Minderheden en van de vertegenwoordiger voor de vrijheid van de media, door het waarnemen van verkiezingen, en door het werk van de missies in het veld. Van haar kant heeft de assemblee zich met de ad hoc commissies van een belangrijk nieuw instrument voorzien.

Tegelijkertijd heeft de OVSE echter ook haar zwakke zijden; bij voorbeeld waar het de transparantie en het afleggen van verantwoordelijkheid aangaat. Over dit onderwerp heeft de voorzitter de assemblee een ontwerp-resolutie voorgelegd. De Nederlandse delegatie ondersteunt hem ten volle in zijn streven en zij zal de Nederlandse regering vragen in deze haar verantwoordelijkheid te nemen.

Maar ook de assemblee dient haar eigen werk met een kritisch oog te bezien. Ook weer tijdens deze zitting zijn gedurende enkele dagen verschillende resoluties en vele amendementen daarop besproken. De vraag moet worden gesteld welke impact dat heeft en hoe relevant het is. Terwijl de zitting plaats vindt in Parijs, bestaat in Macedonië een zeer gespannen situatie. Over de vraag wat daaraan kan worden gedaan wordt nauwelijks gesproken; het lijkt soms of er niet eens over wordt nagedacht. Om haar relevantie en invloed te vergroten, dient de OVSEPA verder te gaan dan het bespreken van goed geformuleerde rapporten en het aannemen van resoluties. De winter-zitting, die in februari a.s. voor het eerst zal worden gehouden, kan het werk van de assemblee aanvullen en versterken. Nodig zijn rapporten met meetbare doelstellingen. Zo kan een helder beeld worden verkregen of er vooruitgang wordt geboekt, en zo ja in welke mate, en of de juiste instrumenten worden gehanteerd. Voor de winter-zitting zouden een paar brandende kwesties moeten worden gekozen en de inzet om die op te lossen moeten worden bekeken. Waar nodig zouden deskundigen moeten worden geraadpleegd. Ook wat de dialoog met de regeringsorganisatie betreft, dient de assemblee haar rol te versterken.

En tenslotte dient de «serious gender imbalance» binnen de OVSE te worden aangepakt, aldus spreekster.

De secretaris-generaal van de assemblee heeft aan de vergadering verslag gedaan over de activiteiten van het secretariaat in het afgelopen jaar.

De vergadering heeft gesproken over Strengthening Transparency and Accountability in the OSCE. De voorgelegde ontwerp-resolutie is aangenomen.

Ook is gestemd over de ontwerp-resoluties, voorgelegd door de drie commissies. Na stemming per paragraaf is de slotverklaring* aangenomen.

* Rapporten zijn in het Engels verkrijgbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

Tenslotte heeft de vergadering in een aantal bestuursvacatures voorzien. Voorzitter Severin (Roemenië) is herkozen. De heer Grafstein (Canada) is gekozen tot penningmeester. De heren Hastings (VS), Kiljunen (Finland) en Tan (Turkije) zijn gekozen tot vice-voorzitter van de assemblee, elk voor een periode van drie jaar.

De voorzitter van de delegatie,
Lycklama à Nijeholt

De griffier van de delegatie,
Van Waasbergen